

Møte for lukkede dører, Stortinget 13. mai 1927

Møte for lukkede dører i Stortinget
den 13. mai 1927 kl. 17.00.

Præsident: Hambro.

Dagsorden:

1. Midlertidig avgjørelse (jfr. reglementets § 28) av innstilling fra tollkomiteen om tollavgifter (innst. S. nr. 100).
2. Innstilling fra tollkomiteen om fastsettelse av enkelte tollsatser, tjenlige som forhandlingsgrunnlag i traktatforhandlinger med fremmede land (innst. S. C).

Presidenten: Presidenten vil foreslå, at møtet settes for lukkede dører til behandling av de saker, som er opført på det hemmelige kart, dagsorden nr. 32. Videre vil presidenten foreslå, at de i reglementets § 54 nevnte tjenestemenn og dessuten ekspedisjonschefen for Finans- og tolldepartementets tollavdeling samt byråchef Aamodt får adgang til å overvære møtet.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Sak nr. 1.

Midlertidig avgjørelse (jfr. reglementets § 28) av innstilling fra tollkomiteen om tollavgifter (innst. S. nr. 100).

Mellbye (komiteens formann og ordfører for landbrukssatsene): I overensstemmelse med fremgangsmåten ved flere tidligere anledninger, således ved tollrevisjonen i 1905, og likeledes i overensstemmelse med den måte, vi gikk frem på, da gulltolltillegget blev foreslått i 1923, tillater jeg mig å foreslå, at den her foreliggende innstilling om tollavgifter nu straks blir besluttet satt i kraft. Jeg tror ikke, at jeg behøver å fremholde fordelene ved dette. Fordelene er jo for det første, at man derved avskjærer all spekulasjon i de eventuelle tollforhøielser, og videre, at forhandlingene kan foregå for åpne dører, når først disse tollavgifter er besluttet satt i kraft. Jeg behøver da ikke, mener jeg, å gå inn på realiteten, men tillater mig å opta som II og III til den foreliggende innstilling til beslutning om tollavgifter:

"II.

Foranstående beslutning om tollavgifter trer ikraft fra den tid Kongen bestemmer som gjeldende inntil videre.

III.

Såfremt dette storting vedtar forandringer i foranstående beslutning, hvorved de der fastsatte avgiftssatser forhøies eller nedsettes blir de betalte forhøielser- eller nedsettelsesbeløp henholdsvis å opkreve eller tilbakebetale."

Videre foreslår jeg følgende, som ikke er kommet med på det, som er trykt og omdelt, men som bør tas med:

"IV.

De foreslåtte satser for kornvarer l.nr. 349 til og med 367 settes ikke i kraft før efter Stortingets nærmere bestemmelse og de nugjeldende satser og anmerkninger forblir derfor gjeldende inntil videre."

Det er altså de satser, som berører korntrygden.

Videre skal jeg få lov til å gjøre opmerksom på endel trykkfeil, som finnes rettet på det omdelte lille blå papir. Der har nemlig desverre innsneket sig nogen trykkfeil i innstillingen, hvad man nok kan forstå, når det gjelder et så svært opus som denne innstilling, som har måttet trykkes på kort tid. Videre skal jeg til de rettelser, som finnes på den blå seddel, tilføie en, nemlig angående løpenummer 836. Den nuværende toll for ikke musserende vin på flasker er opført med kr. 0,80 istedenfor kr. 1,50. Det må altså rettes. Videre er der endel trykkfeil i selve teksten, som ikke behøver å bli rettet nu. Jeg tillater mig altså å fremsette de forslag, jeg har referert.

Presidenten refererte Mellbyes forslag.

Alvestad: De som har lest innstillingen vil ha sett, at den fraksjon jeg tilhører er uenig på en rekke punkter i denne innstilling, men vi er enig om ett hele komiteen, og det er å sette det foreslåede i kraft straks, forat der ikke skal kunne spekuleres på en eller annen måte til personlig fordel, - det er vi alle enig om. Men når vi arbeiderrepresentanter har gått med på dette så finner jeg det påkrevet å ta et almindelig forbehold, at når vi kommer til behandling av selve innstillingen, da vil vi forbeholde os rett til å foreslå hele denne revisjon utsatt og ikke behandlet i år, idet, som man vil ha sett av innstillingen, vi ikke nu har funnet tiden inne for en varig revisjon av tolltariffen. Vi mener således at forholdene ikke har stabilisert sig nok, og der er forskjellige andre ting som gjør at vi vil ha frihet til å kunne opta et sådant forslag, når saken kommer op til realitetsbehandling. Med et slikt forbehold kan jeg gå med på det forslag som formannen på komiteens vegne har fremsatt, idet det ikke foregriper noget, hvilket standpunkt man enn har til innstillingens forskjellige satser.

Mellbye: Det er kanskje riktig at jeg opplyser om, at komiteen i sine beregninger har gått ut fra de normale satser med 50 pct. tillegg. Med hensyn til guldolltillegget så har ikke komiteen tatt noget hensyn til det. Det er av en fiskal natur og må vel bibeholdes budgett-terminen ut.

Presidenten: I henhold til de faldne uttalelser og da ingen yderligere har forlangt ordet, vil presidenten la innstillingen opta til votering.

Møte for lukkede dører, Stortinget 13. mai 1927

Votering:

Komiteens innstilling under I samt de av hr. Mellbye foreslåtte II, III og IV bifaltes enstemmig.

Sak nr. 2.

Innstilling fra tollkomiteen om fastsettelse av enkelte tollsatser, tjenlige som forhandlingsgrunnlag i traktatforhandlinger med fremmede land (innst. S. C).

Saken i sin almindelighet undergaves debatt.

Blakstad (komiteens ordfører): I 1924 utførte vi her fra landet fisk, fiskevarer og hermetikk for 268.3 mill. kr. og trevarer, papir, tremasse og fabrikater derav for 339.6 mill. kr. Disse to eksportartikler tilsammen representerte i 1924 en verdi av 607.9 eller 608 mill. kr. Når man ser disse, for vårt land iallfall, ganske betydelige summer som vi eksporterer varer for, så er det jo klart, at alt hvad der kan gjøres for å lette eksporten av disse varer, vil komme vårt land til gode. Kan vi gjennom forhandling med fremmede makter opnå å få disse eksportartikler innført i de forskjellige land til en lavere tollsats enn den gjeldende, så vil det komme vårt næringsliv og derigjennom også landet til gode. Det forslag, som tollkomiteen her har fremlagt er et forsøk på å danne et forhandlingsgrunnlag for på basis av det å forhandle med fremmede makter og få nedsatt tollen på våre eksportartikler. Hvis vi kan opnå det, så vil jo ikke alene vedkommende industrier eller næringsgrener nyte godt av det, men vår handelsbalanse vil også i samme grad bli bedre. Som man vil forstå er det av den største betydning for oss å opnå de gunstigst mulige vilkår for vår eksport. Forsåvidt dette mål ikke nåes, eller det viser sig at man ikke får bruk for disse satser av en eller annen grunn, så er forutsetningen, at regjeringen er bemyndiget til å nedsette dem til, hvad meningen skulde være, rene beskyttelsessatser; og det er likeledes komiteens forutsetning, at forsåvidt disse forhandlinger ikke skulde være avsluttet eller optatt, innen Stortinget kommer sammen neste år, så må regjeringen komme tilbake til det og da eventuelt foreslå disse forhøiede satser sløifet eller også tidsfristen forlenget i det tilfelle vi står i forhandling med fremmede land. Så det er en rent midlertidig foranstaltning der her er tale om.

I vår nuværende tolltariff har vi i de innledende bemerkninger i § 2 en bestemmelse hvorved det ligger i regjeringens hånd likeoverfor et land som behandler våre varer eller vår skibsfart ugunstigere enn andre lands, å kunne 4-doble de i tolltariffen opførte satser. Det har imidlertid vist sig at denne bestemmelse er litet egnet til å opnå det vi ønsker, og såvidt jeg vet har den heller ikke vært brukt. Vi vet også at vi tidligere har hatt det såkalte dobbelttariffsystem med minimal- og maksimalsatser. Maksimalsatsene blev ophevet i 1923, for det viste sig også for disses vedkommende at de var litet egnet til å opnå fordeler for vår eksport. Dobbeltsatsene har så vidt jeg vet aldrig vært anvendt, så disse forskjellige midler som man tidligere har hatt for å opnå tollettelser i andre land, har ikke ført frem. Jeg fant derfor at det var riktig å opta dette spørsmål i tollkomiteen, og om man går igjennom alt det arbeide som ligger foran, tolltariffkommisjonens innstilling og begge proposisjoner, den

fra 1924 og den fra 1926, tilsammen henimot et par tusen sider, så finner man intet om den ting. Men jeg mener, at spesielt etterat industrien har oppnådd den utvikling den har, så er det nødvendig for oss å finne et våben, hvorved vi kan oppnå tollettelser i andre land for våre eksportvarer. Det forslag som er fremsatt av tollkomiteen er for så vidt ikke noget nytt - det vil si det er nytt her i landet, men andre land har gått den samme vei tidligere. Tyskland har i den tolltariff som nettop er vedtatt, forhøiet enkelte tollsatser utover det som man mente skulde være en forsvarlig beskyttelse. Hvilke disse varer er, får man naturligvis ikke vite noget om, for da vilde det hele være omsonst. Det er selvfølgelig også grunnen til at denne innstilling her må behandles i strengeste forstand hemmelig, og det er komiteens mening, at så snart forhandlingene idag er avsluttet og innstillingen vedtatt, så må alle disse innstillinger innfanges øieblikkelig, således at de ikke kommer ut; for kommer de ut og fremmede makter får rede på hvad vi her har gjort idag, så vil jo det hele være et slag i luften. Disse spørsmål, om midler til å oppnå tollettelser i andre land for våre eksportvarer, har jo tidligere vært av forholdsvis liten betydning for oss. Vi vet at vår industri er ganske ung, den er ikke mer enn i høiden to menneskealdre gammel. Omkring 1850-årene begynte vår industri å vokse opp litt etter litt, og etterat vi fikk den tollbeskyttelse som vi har fått i de senere år, har industrien vokset seg større og større, og spesielt har jo vår treindustri - som forøvrig ikke er tollbeskyttet - skutt ganske betydelig vekst, hvad også tallet for eksportverdien av dens produkter viser, nemlig 340 millioner kroner i 1924. Det var jo en utførsel som vi ikke kjente til i tidligere dager, da utførselen av trelast vesentlig bestod i utførsel av rundtømmer, og den spilte ikke den rolle i nasjonens økonomi som den spiller nu.

Der er gjort forskjellige innvendinger mot dette forslag, idet der sies - og det har selvfølgelig sin berettigelse - at de satser som nu er forhøiet og som kun er tenkt som midlertidige, vil kunne bibringe vedkommende industrier den opfatning at det skal være tollsatsene for vedkommende varer i lengere tid, og det kan da videre tenkes at vedkommende industrier innretter seg efter dem, bygger på dem, tror at de skal beholde en så vidt god beskyttelse som flere av disse satser gir. Det er selvfølgelig en svakhet, men jeg mener at ut fra den store betydning det har for vårt land å oppnå tollettelser for våre eksportvarer bør vi allikevel gå til denne foranstaltning. Og man ser jo at også andre land gjør det samme. Man vet at man umiddelbart efter krigen hadde en dumpingkonkurransen, og at der var en rekke land som innførte beskyttelse mot dumping. Den var heller ikke tenkt anderledes enn rent forbigående, men jeg har ikke sett at man noget sted hadde betenkeligheter av den art som der her gjøres gjeldende, at vedkommende industrier skal tro at de skal få denne beskyttelse, at den skal vare i lengere tid. Og jeg mener vi er nødt til å gjøre dette av hensyn til våre eksportvarer, for å få dem best mulig betalt. Der er fra et enkelt medlem i tollkomiteen fremkommet innvendinger mot dette og forslag om at man skulde la dette spørsmål utrede. Imidlertid har det stor betydning å vedta dette samtidig med at vi nu går til den store

revisjon av tolltariffen. Dermed vil vi ha ganske anderledes lett for å skjule våre hensikter, idet ingen kan ane hvilke satser det her er tale om. Tar man dette op som en enkelt sak og behandler et fåtall av satser, så vil enhver forstå at de er forhøiet med dette for øie, og derved vil vi jo faktisk slå våbenet ut av våre hender. Det er av disse grunner at tollkomiteen mener at dette forslag bør vedtas, og jeg tillater mig å anbefale det på det beste.

Presidenten: For å forebygge enhver misforståelse vil presidenten presisere, at når presidenten henviste til de uttalelser som var falt ved vedtagelsen av komiteens innstilling, var det særlig med sikte på den uttalelse fra hr. Mellbye på komiteens vegne, at de foreslåtte satser for kornvarer, l.nr. 349 til og med 367, ikke settes i kraft før efter Stortingets nærmere bestemmelse, og de nugjeldende satser og anmerkninger forblir derfor gjeldende inntil videre. Presidenten finner det korrekt å referere det fra denne plass som et ledd i beslutningen og en forutsetning for dens vedtagelse.

Statsminister Lykke: Komiteens ærede ordfører har redegjort for hvorfor dette forsøk gjøres med å ha forhandlingssatser. Man må selvfølgelig ikke knytte for store forhåpninger til dette, men jeg tror det er riktig at man gjør et forsøk. Jeg vil bare gjøre opmerksom på, at da jeg hadde en konferanse med tollkomiteen, hadde vi nettop en affære gående med Tyskland. Tyskland hadde ikke villet sette våre sardiner i tomat i klasse med de øvrige, hvorfor vi drev forhandlinger. Nu har imidlertid Tyskland gått med på den behandling som vi bad om uten nogen kompensasjon, men vi kan kanskje ha grunn til å frykte for at den beslutning vil bli tatt op igjen hvis vi nu går til en sterk forhøielse av de varer som særlig interesserer Tyskland. Men da det er et foreløbig vedtak, som er gjort nu, og vi kommer tilbake til det ved behandlingen av de enkelte satser, er det tidsnok da å tale om det. De satser som særlig interesserer Tyskland er skotøi og formodentlig leketøi, glass og glassvarer, men hvorvidt den forhøielse som her er gjort - og som synes å være temmelig sterk for skotøis vedkommende - kan oprettholdes, tør jeg ikke ha nogen formening om; jeg skulde være tilbøielig til å tro at vi blir nødt til å gå ned på den sats som er antydnet her i innstilling S. C.

Mindretallet i komiteen sier her på side 4: "Så vanskelig som dette spørsmål er, skulde nærværende mindretall helst ha sett at initiativet var kommet fra regjeringen, og at saken var blitt forelagt Stortinget i utredet stand." Dertil vil jeg si, at det må være det samme enten initiativet kommer fra regjeringen eller fra komiteen; iallfall har enkelte av regjeringens medlemmer vært med i en konferanse om denne sak. Og nogen særlig utredning av saken med vårt forholdsvis stive tolltariffsystem, kan jeg ikke egentlig skjønne skulde være begrunnet. Jeg forstår ikke riktig hvordan denne utredning skulde bygges op uten kanskje som en utredning om hvordan forholdene er i andre land; men angående forholdene i andre land foreligger det for komiteen et rikt materiale.

Alvestad: Jeg vil først si at jeg kan være enig med den ærede stats- og utenriksminister i dette, at det er uheldig at vi allerede har fattet selv en foreløbig beslutning om forskjellige satser. Igrunnen skulde vel det spørsmål som vi nu behandler vært gått foran, være behandlet først, for hvis Stortinget ikke vil gå med på en traktatforhandlingstariff, vil det jo være helt forfeilet å sette i kraft de satser som er foreslått f.eks. for skotøi, og som jo går lenger enn selv flertallet i tollkomiteen nogensinde har ment å ville gå. Men det er imidlertid gjort.

Der kan dog rettes ganske sterke innvendinger mot et system som foreslått med tollsatser som kan anvendes som manøvreringsobjekter med fremmede land. Iallfall for mig har det stillet sig slik, at for et land som vårt, som er et lite land og som handelspolitisk ikke kan spille nogen dominerende eller betydelig rolle, er det ikke få betenkeligheter ved å gå med på en slik ordning. Imidlertid viser det sig at det har foregått en almindelig omlegning av handelspolitikken i det hele, en omlegning som forøvrig står lite i samklang med de toner og de taler vi i de siste dager har hørt fra den økonomiske verdenskonferanse i Genf; men det er en handelspolitisk omlegning efter krigen som er nokså almindelig rundt omkring i landene, og som også vårt land muligens blir nødt til å benytte sig av, hvis vi skal kunne opnå tilfredsstillende traktater med andre land. Mitt inntrykk er forøvrig at i traktatforhandlinger har vårt land alltid ligget under, og kunde man ved en slik dobbelttariffing i selve tolltariffen få et hjelpemiddel til å komme ut av den uheldige stilling som vi hittil har stått i under traktatforhandlingene, vilde allikevel noget være vundet. Men det jeg steiler ved her er de land som er tatt med ved denne innstillings avfattelse, og jeg skulde ha lyst til å høre hos den ærede utenriksminister hvorledes vårt forhold er til disse land. Som man vil se er det Tyskland, Tsjekko-Slovakiet, Polen og Grækenland som det særlig er tatt sikte på i den innstilling som foreligger. Det skulde jo være nødvendig for Stortinget, når man skal gå til et sådant nytt prinsipp i vår tolltariff å få rede på hvilke land det nu forhandles med. Er det ikke så at det iallfall med enkelte av de land det her er tatt sikte på nettop er avsluttet avtale om traktater? I det tilfælde skulde jo den tilsiktede virkning av å gå til et sådant systemskifte være svært liten, og den kommer for sent. Det logiske vilde være, når man skal innføre dobbelttariffer, at de kom til anvendelse overfor land hvem det ellers ikke var lykkes å avslutte handelstraktater med. Like overfor disse land vil selvfølgelig en slik dobbelttariff ha sin nytte og sin store betydning; men hvis man nettop har avsluttet en avtale eller en traktat med et eller flere av disse land, er der vel liten utsikt til at vi ad denne vei i den nærmeste fremtid kan komme særlig langt ved å slå inn på dette system.

Det er sagt av ordføreren hr. Blakstad at så snart man får avsluttet avtale med disse land det her gjelder skal disse forhøiede satser som man idag eventuelt vedtar falle bort, og man skal straks gå tilbake til det som er innstillingens konklusjon. Hvis forutsetningen er den, og det er den, må det først være klart om vi står foran avslutningen av traktater med

de land som det her siktes til. I det hele synes jeg at det utvalg som er gjort i innstillingen, når det gjelder artikler og de enkelte land hvor denne fremgangsmåte nu skal bringes til anvendelse, er litet, og jeg skulde helst sett at man i vårt land som i de fleste andre land gikk over til en hel dobbelttariff uten å gjøre enkelte undtagelser og en slik differensiering som her er foreslått i innstillingen. Hvis man ser på de rene beskyttelsessatser kan det jo befryktes at en manøvrering med slike satser kan bevirke skadelige forstyrrelser i hele produksjonslivet, og det kan medføre større ulemper for produksjonen enn de fordeler man eventuelt vil opnå i handelspolitisk henseende. Jeg vil derfor for min part si at det er ikke uten de største betenkeligheter at jeg har været med på å legge denne sak frem for Stortinget. Men på den annen side har arbeiderpartiets representanter ikke villet motsette sig at Stortinget får treffe en avgjørelse i denne viktige sak, slik at man får veie de to prinsipper - vårt nuværende prinsipp med enkelttariff og det som her er foreslått med en delvis dobbelttariff - mot hinannen og treffe sin avgjørelse. Vi forbeholder oss dog å stå fritt, når vi kommer til de enkelte satser og de enkelte artikler som omhandles i denne innstilling. Vi forbeholder oss også rett til å foreslå andre satser og andre artikler medtatt for å erstatte dem som vi eventuelt vil foreslå skal gå ut. Jeg tror at jeg med dette har redegjort for det syn vi har på denne sak. Jeg vil ellers ha understreket hvad vi har sagt i innstillingen at vi helst hadde sett at regjeringen hadde hat ledelsen og fremlagt en plan som gikk litt videre og var litt mere opplysende og orienterende for Stortinget enn den vi har idag. Hvad slags satser og hvilken differensiering der skal være mellem de to tariffen man eventuelt beslutter sig for det er jo til en viss grad en skjønssak, og det bør vel helst være overlatt til sakkyndige å utrede disse spørsmål. Jeg tror at hverken de av Stortingets medlemmer som sitter i tollkomiteen eller Stortingets medlemmer forøvrig har den oversikt over disse ting at de kan felde en dom eller treffe et riktig valg, når det gjelder de enkelte satser eller den differensiering mellem satsene der må være for minimal og maksimal satser i et sådant tilfælde.

Presidenten: Der er tegnet en rekke talere. Under hensyntagen til at hele sakens realitet kommer op i Stortinget i den nærmeste fremtid vil presidenten foreslå at tiden for de talere som herefter tegner sig settes til inntil 2 minutter.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Strand: Med hensyn til rekkefølgen for behandlingen må jeg erklære mig enig med hr. Alvestad. Jeg synes det hadde været riktigst at dette var behandlet først; for da var vi ikke kommet i vanskeligheter med hensyn til de satser som nu på en måte er vedtatt. Hvad angår selve spørsmålet forhandlingssatsene kan det vel ikke nektes at i forbindelse med dem må der reise sig mange spørsmål, og vi som er

usakkyndige i komiteen kan selvfølgelig ikke besvare disse spørsmål som reiser sig sådan i øieblikket. Det er riktig nok det, som statsministeren anførte, at endel av regjeringens medlemmer var i komiteen og at der var endel forhandlinger i komiteen; men vi fikk iallfall ikke nogensomhelst veiledning med hensyn på hvad vi skulde gjøre eller ikke gjøre, og jeg må si, at det er med store betenkeligheter jeg går til dette.

Komiteens medlem hr. Kverneland har i innstillingen pekt på endel av de spørsmål som melder sig under sakens behandling, og jeg er ganske enig med hr. Kverneland - det er bare hans konklusjon jeg ikke er enig i. For jeg ser dette slik, at skal vi i det hele tatt få forhandlingssatser, så må vi få dem nu i forbindelse med behandlingen av tolltariffen. "Du aldrig bliver gift, hvis ei idag det sker", heter det og jeg tror det ord kan anvendes her. Skal vi nemlig utsette avgjørelsen av denne sak til et senere tidspunkt, så vil selvfølgelig de satser vi da måtte komme til å vedta ikke bli oppfattet som forhandlingssatser, men som kampsatser og da har de tapt sin hensikt, vi når ikke det mål vi har tilsiktet. Derfor mener jeg det er riktig at det blir optatt nu i forbindelse med tolltariffens behandling.

Det er enkelte ting som komiteen har nevnt og pekt på enkelte satser. Ja, de ting komiteen har pekt på har kanskje sin interesse idag, de er aktuelle idag; men hvor lenge er de aktuelle og hvad tid reiser nye spørsmål sig, nye ting, som vi ikke har tatt med? Det burde været utredet av administrasjonen, hvorledes det vil komme til å ligge an fremover og hvilke satser vi da skulde ha med.

Med hensyn på de satser som komiteen har nevnt så forbeholder jeg mig å stå fritt. Jeg kommer til å stemme for en forhandlingstariff; men med hensyn på de enkelte satser forbeholder jeg mig å stå fritt. Jeg tror ikke alle de som er foreslått er tjenlige; jeg tror, at de også kan medføre store vanskeligheter for industrien.

Kverneland: Som ein vil sjå av tilrådingi, har eg teke ei serstode her i nemndi. Eg er heilt ut samd i dette, som har vore sagt av fleire andre her, at det er rett at Stortinget byrjar å sjå på desse ting. Me som har sete og dryft tolltariffen, har havt eit stort materiale, men det viser seg merkeleg nok, at denne side av saki, denne svært viktige side, å bruka tolltariffen som eit grunnlag for handelspolitiske underhandlingar, det har ein ikkje vore inne på med eit einaste ord korkje i tilrådingi frå tolltariffkommisjonen eller i dei ordinære proposisjonar, som me har fått. Heller ikkje har der lagd fyre noko serskilt fyrelegg frå administrasjonen um dette spursmål. Det er ikkje administrasjonen som her har havt styret i dette etter mi meining svært viktige og svært vande spursmål. Det var hr. Blakstad som reiste spursmålet i nemndi, og det kann me visst vera han takksame for, for som eg sa, spursmålet må dryftast. Utanriksministeren, handelsministeren og finansministeren kom nok i tollnemndi til ei dryfting av desse saker på fallreipet, men som eg har sagt i tilrådingi, fekk eg ei sterk kjensle av at dei herrar representantar for administrasjonen, for det fyrste ikkje hadde havt dette spursmål noko serleg fyre, og dernæst at dei stod svært

tvilande til, korleis ein skulde taka det, og at dei i det heile såg svært skeptisk på å gå til desse høgare traktatsatsar, som nemndi var inne på, på dette tidspunkt. Eg fekk i møtet i nemndi ei sterk kjensla av, at serleg utanriksministeren såg svært skeptisk på heile dette, som det var framlegg um. Når stoda er den, at dette spursmålet er vandt, når det gjeld tilhøve det ikkje er godt å røra ved, når det er mange ting, som grip inn her, skulde det ikkje vera for mykje kravt av Stortinget - som elles ofte tek tolleg små saker svært grundig, - so grundig, at ein ofte kunde freistast til å segja, at det grensar mot det, som ein kallar for pedantisk - um Stortinget meinte, at i so store og vande spursmål, skulde administrasjonen, serleg Utanriksdepartementet, vera den, som hadde oversyn over sakene. Det er ingen, som kann krevja, at me i nemndi, den eine eller den andre, kann hava oversyn over desse saker. Det skulde vera rimelegt, at serleg utanriksministeren gjekk i brodden, når det galdt slike ting. Eg har i mitt servotum teke meg lov til å nemna nokre av dei ting, som eg meiner burde ha vore nærare utgreit, fyrr Stortinget vart oppmoda um å taka stoda til dette spursmålet. Eg vedgår, at eg er heilt usakkunnig, eg har berre nemnt dette reint som døme. Eg har tenkt meg, at det er moglegt, at dette å føra upp høge satsar, når me ein gong skal gå ned for ein sats, som gjeld eit land, kann få fylgjor for dei andre land. Eg har peika på, at det nok kann vera fleire vegar å gå. Den vegen nemndi viser til, går som ein veit ut på, at me her skal føra upp høge forhandlingssatsar, og at administrasjonen so i eit visst tilfelle skal få høve til å gå ned. Det er visseleg ein stor fåre for, at desse høge satsane - eg nemner t.d. skotysatsen, som er klemt upp til 4.20 - kann koma til å festna seg, og dei verksemdar som har ordna seg etter desse høge satsane, vil kanskje ha svært vandt for å taka fylgjene av dette, at regjeringi på eit visst tidspunkt set dei ned. Eg kann og peika på ein heilt ordinær veg å løysa desse sakene på, ein me kjenner frå den tid Stortinget hadde uppe kjøttollen i samanheng med Islandsavtalen. Då gjekk ein fram på den heilt ordinære måten, at når administrasjonen fekk oversikt over underhandlingane, la ho utan vidare spursmålet fram for Stortinget: Skal me redusera dei og dei satsar for å få dei og dei fyremuner? Det var det principp ein handla etter den tid ein vedtok nedslaget på sauekjøtet. Denne Islandsavtalen har me visst elles ikkje fått nokon serleg fyremun av. Eg har peika på dette, eg skal ikkje gå vidare; men på bakgrunn av dette har eg konkludert med, at Stortinget idag ikkje burde knesetja dette princippet, men segja til administrasjonen: Denne sak fær De greia ut og koma tilbake med, so me usakkunnige på desse vande felt får høve til å taka stode til princippet, når det er heilt utgreit. Det er sagt meg, at det er svært vandt å gjera eit slikt framlegg av grunnar som er lett å forstå. For kanskje det vert kjent, sjølv um det er i løynt møte. Difor skal eg lata det vera. Men eg vil røysta imot dette princippet, og i den røystingi legg eg det, at det er min fyresetnad, at spursmålet - jamvel um det ikkje vert formelt vedtak um det - kjem att utgreit av administrasjonen.

Det vart sagt her sist av hr. Strand, at han er samd i mine premissor, men at han ikkje kunde gå med på konklusjonen,

og som grunn for det nemnde han, at det er sjølvsagt at ein må taka dette under ein revisjon for liksom å få dult forhandlingssatsane. Det kann det vera mykje i, men etter den oversikt eg har over desse sakene, trur eg nok Stortinget vert nøydd til å rekna med, at me ikkje vert ferdige med tolltariffen, um me i år tek ved den tilråding, som er lagd fram som resultat av det revisjonsarbeid, som er gjort. Tilhøvi ute er slike, at me naudturveleg må rekna med, at me må taka sume og kanskje mange av desse satsane upp til ny dryfting gjerne for kvar stortingsperiode.

Dessutan må eg få lov å gjera eit spørsmål serleg til utanriksministeren. Desse satsane, som me har gjort tilråding um her, dei gjeld serleg vårt hopehav med Tyskland og med Polen og kanskje Tsjekko-Slovakiet, det er glassatsane og skotysatsane. Dei er aktuelle idag. Men etter at nemndi var ferdig med tilrådingi si, er det so vidt eg veit ein sats, som kanskje kann koma til å verta meir aktuell enn nokon av desse. Eg tenkjer på den stode som det ser ut til at Frankrike vil taka til nitrati, til dei salpetersure salt, og den innverknad som det vil få på vår eksport av Norges-salpeter. Eg meiner det er svært vandt idag, slik som tilhøvi er ute i verdi, å slå fast, at det er dei og dei og dei satsane, som er aktuelle. Det kann godt henda det kjem upp andre satsar, som er meir aktuelle enn dei me dryfter idag. Eg vil då ikkje, som eg var inne på i tilrådingi, gjera noko framlegg, men eg vil røysta mot dette, og i den røysting legg eg det, at administrasjonen underforstått, utan noko formelt vedtak, skal taka upp desse spørsmåli og greia deim ut, og so koma fram med deim til Stortinget. Skulde Stortinget gå med på dette, held eg meg rett til å taka den stoda eg finn grunn til for dei einskilde satsar. Eg går med på sume, andre ikkje.

Presidenten: Presidenten vil henstille til talerne ikke å berøre de midlertidige beslutninger, som allerede er fattet, men utelukkende holde sig til innstilling S. C.

Knudsen: Som støtte for kravet om en kampparagraf pekes det på at vår innførsel fra Tyskland er større enn vår utførsel til dette land. Om vi kjøper mere fra et land, enn vi selger til det, er jo av mindre betydning, såsant vår samlede utførsel dekker vår innførsel. Det vil da sikkert være andre land, som kjøper mere fra oss enn vi fra dem. Tar vi forholdsvis meget varer hjem fra Tyskland, må vi gå ut fra, at vi har fordel av å kjøpe der fremfor annetsteds. - Vi fikk jo allerede i 1897 en kampparagraf. Den er såvidt mig bekjent ennu ikke blit brukt, og det tror jeg vi skal være glad for.

Større land enn vårt har forsøkt sig på denne vei. Men sporene skremmer. Således lå som bekjent Italien i tollkrig med Frankrige fra 1888 til 1899. Resultatet var store tap på begge sider. Den italienske regjering erkjente åpent at Spanien og Portugal under den langvarige feide hadde erobret Italiens marked i Frankrige. I 1893 brøt der ut en tollkrig mellem Frankrige og Schweiz. Den varte i over 2 1/2 år. Begge parter var da trette av kampen og forferdet over dens virkninger. Tyskland lå i tollkrig med Russland fra 1/8 1893 til 10/2 1894, et for begge land overordentlig kostbart eksperiment, som lett

kunde bragt Europas fred i fare. Kamptollsatser er som militære rustninger i offensivt øiemed. Det er et tveegget sverd. Erfaring bekrefter stort sett, at de land, der bruker det, svekker sig selv, foruten at de svekker sin motpart, og derigjennem svekker verdens økonomiske samfund, som i vår tid jo med rette anses for å utgjøre en enhet. Hvad der sikkert opnåes ved anvendelsen av kamptollsatser er å sette ondt blod mellem landene, og det vil lett føre til at man driver sine kunder over i armene på ens konkurrenter. Det står for mig slik at det er lite egnet til å styrke Stortingets anseelse, om denne forsamling idag slutter sig til flertallet i innstillingen. Overfor et spørsmål av så inngripende betydning, og av den rekkevidde, må det kreves at der foreligger en omhyggelig bearbeidelse av saken fra administrasjonens side, og at regjeringen har tatt standpunkt, før Stortinget treffer avgjørelse.

Markhus: Eg vil sjølvsagt ikkje gå inn på saki so prinsipielt, som den siste vyrde talaren gjorde. Eg trur likevel, at hr. Knudsen tok litt for skarpt i og for ein del skaut over mallet. Dei satsane som her er sette opp, kann ikkje i serleg mun reknast for stridstollsatsar. Eg vil få lov til å presisera heilt kort, kva det eigenleg gjeld.

For det fyrste må eg då segja, at denne saki ikkje kjem att til realitetsavgjerd i år. Denne saki avgjer me idag, anten til den eine kanten eller til den andre. Og heile grunnlaget for, at dette i det heile skal kunna ha nokon verknad, er, at absolutt ikkje noko av dette kjem utanfor veggene i dette hus. So snart det kjem utanfor veggene og vert høyrte av dei folk, som ikkje bør høyra det, er heile gagnet av det absolutt um inkje.

Dinæst vil eg segja, at det, som gjer, at eit spørsmål som dette må avgjerast no, er nettupp det, at me i dag har von um å kunna ha det fyre på ein slik måte, at det ikkje treng å koma ut; fordi det, som folk kanskje veit, er, at me i dag skal vedtaka den nye tolltariffen fyrebils og gjera satsane gjeldande fyrebils. Det er det, som kjem ut. At det i desse satsane løyner seg noko, som me reknar for å vera "underhandlingssatsar", er av dei ting, som ingen kann sjå i morgon - ikkje utan at det er ein eller annan i tinget, som på ein eller annan måte fører det ut. Difor er eg ogso usamd med hr. Knudsen. Etter mi meining er alt med umsyn på desse satsane avhengigt av, at me kann vedtaka deim under ein slik situasjon som i dag. At me kann vedtaka deim under ein slik situasjon, er nettupp det, som gjer, at dei i det heile kann vera brukande.

Når det er tale um underhandlingssatsar, so høver sjølvsagt dei satsar best, som gjeld i dag, og der me kann gå ned, utan at det generar vår industri. Men saki er den, at når me skal velja satsar, kann me diverre ikkje berre taka umsyn til oss sjølve; me må ogso taka umsyn til vår motpart. For det hjelper ikkje, um me vel slike satsar, som kann vera laglege for oss; me må velja satsar, som ogso interesserer vår motpart. Og for å få slike satsar, som interesserer vår motpart må me sjølvsagt taka deim, som gjeld innførsli av viktige artiklar frå vedkomande land. Difor er det, at me kanskje må taka satsar, som ikkje er gode ut frå vårt synspunkt, t.d. av den

grunn at dei kann gjeva vår eigen industri falske illusjonar. For det er ikkje meiningi, at ein skal verta ståande i lenger tid ved desse satsane, tvertum. Det er ein absolutt fyresetnad både fra tollnemndi og eg trur og frå Stortinget, at regjeringi skal kunna bruka deim ei viss tid, men ikkje det minste lenger, enn regjeringi reknar for absolutt turvande. Det har vore ulike meiningar um dei satsar, ein har valt, og eg må segja, at eg likar ikkje alle desse satsane. Men når eg likevel ikkje har våga meg til å setja meg i mot, at me skal gjera ein freistnad her, so er det for di me nettopp i denne tid står so vandt, når det gjeld umsetning ikkje minst av våre fiskeprodukt, og dei middel som me utan stor gene kann bruka for å brøyta veg for desse produkt, dei må me etter mi meining prøva. Eg for min part har difor ikkje våga meg til å setja meg imot at me skulde prøva med nokre forhandlingssatsar, nettopp for di eg er vitande um, at når det gjeld viktige produkt frå våre fiskeri ligg me no i underhandlingar med land som har sterk interesse av utførsla til vårt land av desse artiklane, som det her er tale um. Me må sjølvsagt taka desse postane kvar for seg, og det kann då vera høve til å fyreslå andre eller til å røysta mot sume av deim. I so måte vil eg og halda meg rett til å stå fritt. Men eg må segja, at slik som saki ligg til, og serleg for di eg og representerer distrikt som har store og viktige fiskeriinteressor vågar ikkje eg å setja meg imot, at me gjer ei prøve her, for di eg er av den meining, at jamvel um det ikkje lukkast, so kann dette ikkje gjera so stor skade for oss, at det i det heile kann vera noko nemnande. Difor meiner eg, at me no bør gjera ein freistnad.

Presidenten: I anledning av uttalelser, som falt fra den ærede representant, vil presidenten gjøre opmerksom på, at samtlige representanter ved avslutningen av det hemmelige møte må avlevere denne innstilling på referentbordet foran presidentstolen, og presidenten innskjerper betydningen av, at man her viser den ytterste varsomhet. Der er blitt samlet op av Stortingets betjenter eksemplarer av denne innstilling, som er efterlatt av representanter i de forskjellige leseværelser her, og likeledes er der efter det møte, hvor de hemmelige dokumenter blev omdelt, både av Stortingets betjenter og av medlemmer av komiteen blitt samlet inn en rekke eksemplarer både av den store innstilling og av den lille innstilling, som representantene hadde efterlatt på sine plasser. Som hr. Markhus med rette gjorde opmerksom på, bortfaller jo enhver betydning av det, som her forhandles, hvis ikke den strengeste taushet blir overholdt.

Mellbye (komiteens formann): Alle de talere, som hittil har uttalt sig, har i princippet gitt denne innstilling sin tilslutning, og jeg tror der er en dyp og almindelig følelse, især innen tollkomiteen, som har behandlet disse ting, men jeg tenker også ellers utover i tinget, av at vi trenger noget sådant, som her er foreslått. Det er ikke riktig dette, som hr. Knudsen uttalte, at det er en kamptariff vi foreslår. Vi har jo allerede anledning til en kamptariff i våre gamle maksimalsatser, som altså er fire ganger det ordinære beløp, og denne kamptariff, den har vært i bruk, nemlig under tollkrigen

med Spanien, såvidt jeg erindrer fra ca. 1920 til 1922. Men det er klart, at en sådan tariff med de overdrevent høie satser er aldeles ubrukelig som forhandlingstariff, og det er nettop en forhandlingstariff vi her skal ha. Hvis vi ikke har nogen sådan, står vi jo nokså fattige der når vi skal inntre i forhandlinger om handelstraktater med fremmede land. De spør oss: har vi noget å by, har vi noget avslag å gi dem? - men vi har ikke noget. Vi har vår ordinære tariff, og vi har altså vår kamptariff, som bare er for de ekstraordinære tilfelle. Vi har ingen forhandlingstariff. Det er det vi nu vil forsøke å få avhjulpet. Og jeg kan da ikke være enig i de uttalelser, som er falt, at dette burde være mere utredet o.s.v. enn det er. Saken er, at vil man gå til en sådan ordning, så får man også vove noget på dette her, og dette er den minste innsats, mener jeg, som man kan gjøre. Jeg kan også ha betenkeligheter ved enkelte av de satser, som er foreslått, det er for eksempel nevnt skotøi; jeg har tatt mine forbehold der. Men allikevel mener jeg, vi er nødt til å peke på noget. Og jeg gjør opmerksom på, at for flere satsers vedkommende er det kun de satser vi allerede har, men som der ved vår nye innstilling foreslås nedsettelse for; vi foreslår altså bare de gamle satser bibeholdt. Så jeg synes disse innvendinger ikke har så stort verd. Jeg gjør opmerksom på, at dette er jo noget, som andre land nu enten allerede har innført eller tenker å innføre. Jeg så, at det i Schweiz's nasjonalforsamling nylig har vært en stor debatt nettop om et sådant forslag. Hvorvidt det er innført eller ikke, kjenner jeg ikke til, men det har iallfall vært drøftet. Likedan i Finnland. Og det er jo små land som vårt. Vi må, mener jeg, sørge for, at vår regjering har enkelte kort på handen, når den skal tre i forhandlinger med andre land. Det er de kort vi nu har prøvet å gi dem, og da mener jeg, at det som her foreligger, er noget av det minste, vi kunde by dem. Det er jo, som det heter her, at skulde man ikke ved traktatforhandlingene kunne opnå de tilsiktede lettelser, vil Kongen kunne regulere de omhandlede tollsatser overensstemmende med komiteens forutsetninger, så jeg synes ikke risikoen er så stor. Men som sagt, det kan altså være en enkelt tollsats, jeg kan ha noen betenkeligheter ved. Ellers vil jeg på det beste få anbefale innstillingen.

Madsen: Hr. Mellbye uttalte, at alle talere i princippet hadde gitt innstillingen sin tilslutning. Det tror jeg er ganske feilaktig. Hr. Alvestad uttalte sig tydelig imot både innstillingen og princippet i innstillingen, og hr. Kverneland gav heller ikke innstillingen sin tilslutning. Tvertimot, det fremgår iallfall av hans skriftlige innlegg i innstillingen, at han kun er enig i, at princippet skal utredes, men han tar ikke nogen stilling til det, så lite bearbeidet som det er idag. Men det er jo ikke vanskelig for mig heller, hr. Mellbye, å få det til at alle talere har gitt mitt standpunkt sin tilslutning, når jeg simpelthen utelater alle dem, som er av en annen opfatning, og ikke bryr mig noget synderlig om dem. Vi er av den opfatning, at regjeringen burde ha tatt initiativet i dette spørsmål og ikke en stortingskomite. Og jeg vil si at mitt inntrykk er at hele dette spørsmål er forsert frem i siste liten uten at vi har kunnet gi det noen særlig grundig

behandling. Vi hadde flere av statsrådene i et komitemøte, og de skulde utrede saken for oss, men var det dunkelt før, så var det meget dunklere da de herrer var ferdige, og jeg hadde et bestemt inntrykk av, og jeg tror flere i komiteen hadde det samme inntrykk, at statsrådene selv var innbyrdes noget uenige og temmelig uklare over hvordan dette vilde komme til å virke i praksis, og ikke bare blandt regjeringens medlemmer, men jeg forstår det også så: i hele administrasjonen er der temmelig delte meninger om selve det prinsipp som her kommer til uttrykk i innstillingen.

Hvis vi vedtar denne innstilling, beslutter vi i virkeligheten indirekte å godkjenne en tollforhøielse på forskjellige varer. Det er meningen, at først skal tollsatsene forhøies og derefter skal Kongen gis bemyndigelse til å nedsette disse satser. Ta f.ex. en spesiell artikkel som boxcalf skotøi. Tollen på det har inntil idag vært 2 kroner pr. kilo. Her gis Kongen bemyndigelse til å nedsette den til kr. 3.60 pr. kilo, fordi at efter den store innstilling som foreligger, blir tollen kr. 4.20 pr. kilo for boxcalf skotøi. Tollen er forhøiet fra kr. 2.00 til kr. 4.20, men det sier vi ikke noget særlig om ikveld. Man gir Kongen bemyndigelse til å nedsette den til kr. 3.60 ved tid og leilighet, hvis man kan opnå handelspolitiske fordeler. Jeg vet ikke om alle representantene er riktig klar over dette hevstangsystem som her kommer i anvendelse, at man ved å gi Kongen bemyndigelse til å nedsette satsene, faktisk har bundet sig til i neste uke å stemme for satser som ligger over disse som her er foreslått og som står i den innstilling som vi idag behandler. Jeg tror at en sådan jonglering med tolltariffen, selvom det er bare 6-8 artikler, er et meget farlig skråplan å komme ut på. Vi er inne på det i våre bemerkninger i selve innstillingen, og vi har rett i at man bør se en grundig utredning fra administrasjonens side, før man begynner å dividere og greie ut om disse spørsmål her. Det vil f.ex. for industrien skape usikkerhet. Vi vedtar vår innstilling, og den blir offentliggjort. Tollen på boxcalf er kr. 4.20. Så blir det forhandlet f.ex. med Tyskland eller Tsjekko-Slovakiet. Fabrikkene innretter sig på kr. 4.20. En vakker dag kommer Kongen og beslutter at tollen skal ned til kr. 3.60. Kongen har bemyndigelse til å manøvrere med tolltariffen. Da begynner folk å lure på dette. Når Kongen begynner å ta sig av skotøitollen og glasstollen og forskjellig, så vil publikum begynne å trekke sine slutninger hit og dit, riktige slutninger og uriktige slutninger, og der vil bli adskillige forstyrrelser på det økonomiske område, i første rekke for de industrier som rammes, men også på annet vis. Jeg vil da si, at skal man først ha noget å komme til forhandlingsbordet med for å få gunstige traktater med andre land, så bør man selvfølgelig ha satser som monner litt, for jeg tror ikke, når tollen idag er kr. 2.00 og den blir forhøiet til kr. 4.20 og så nedsatt til kr. 3.60, at de 60 øres nedsettelse merkes særlig meget. Jeg vil høre om ikke komiteen kan gå med på at Kongen får bemyndigelse til å fastsette tollen til kr. 2.00, til det som den er idag. Da ha man iallfall noget å fare med, og da kan man muligens opnå nogen fordeler, men satsene er ikke særlig velvalgte efter min opfatning. Eller jeg vil antyde at man tar en post som f.ex. sukker. Man nedsetter

sukkertollen med 10 øre; Kongen får bemyndigelse til det. Vi skal naturligvis stemme for nedsettelsen. Det er ikke det vi er imot, at Kongen får bemyndigelse til å nedsette forskjellige satser, det er ikke så meget det vi er imot som prinsipløsheten i det hele. Vi er naturligvis mot det særlig av den grunn at forhøielse er forutsetning for at nedsettelse kan finne sted. Vi har intet imot at man tar sukker med, og lar Kongen få bemyndigelse til å nedsette tollen med 10 øre pr. kilo. Da har man noget å fare med ved forhandlingsbordet. Ellers tror jeg ikke at dette med leketøi og de poster som er satt op, blir tatt alvorlig, og jeg tror ikke at det fører til noget. Når det så ikke fører til noget, - der blir ikke nogen gunstigere traktater av den grunn, så skal satsene nedsettes, det er hele komiteens forutsetning, da skal tollsatsene nedsettes av Kongen. Men da har vi spektaklet gående. Da skaper det usikkerhet på hele det økonomiske område, når Kongen, i strid med hele forfatningen, hadde jeg nær sagt, begynner å fingre med tolltariffen. Det er sagt at forutsetningen for at dette muligens skal kunne virke er, at det holdes strengt hemmelig; men etter min erfaring er det ganske ugjørlig. Dette hus er ikke noget vanntett hus, og det viser sig, at innstillingene ligger og flyter. De er jo nummerert disse eksemplarer, men jeg vil be presidenten om å holde sig a jour med, hvor mange det er som innleverer dem, hvem det er som innleverer dem, og hvem det er som ikke innleverer dem - jeg tror en del av dem er på videvanke. Forresten er det jo en del eksemplarer i administrasjonen, som ikke vi har ansvar for, og heller ikke regjeringsbygningen er vanntett. Jeg frykter derfor for, at det hele kommer ut, og de som er direkte interessert her, vil snart få rede på forholdet. Skoindustrien, som pludselig får meget mere toll enn de har bedt om - de får forhøiet boxcalf fra kr. 2.00 til kr. 4.20 pr. kg. - den vil bli ustyrtelig glad imorgen og bedrøvet om en måneds tid, når man nedsetter tollen, og når man nedsetter tollen med 60 øre nu, vil den lure på om man ikke tar av 60 øre neste år også, og da har man ryktene og usikkerhetsmomentet for industrien og det økonomiske liv i det hele tatt. Jeg tror, at de fordeler som man muligens kan opnå, og som jeg anser for å være ganske små, mere enn veies op av de ulemper og den usikkerhet som skapes for norsk virksomhet ved dette system. Jeg vil derfor stemme imot hele beslutningen, og hvis vårt standpunkt skulde vinne bifall, så vil vi naturligvis stå friere, når vi kommer til hovedbehandlingen av tolltariffen, de enkelte satser, og da behøver vi ikke å fastsette så høi toll som der har været tale om. Enkelte ting har vi behandlet, f.eks. en sådan ting som olje, såvidt jeg husker, det er punkt 3 her. Vi var i komiteen enig om, at olje skulde være tollfri, men på grunn av dette system er den i tariffen, såvidt jeg husker, satt op med 4 øre pr. kg. Olje spiller en meget stor rolle for bedriftslivet og denne artikkel er altså satt op med 4 øre, til tross for at vi i komiteen var enig om, at den skulde være tollfri, og blir dette nedstemt, så innebærer det, at der blir tollfrihet f.eks. for olje og tilsvarende for de andre artikler som der her er tale om.

Presidenten: I anledning av uttalelser som falt fra den ærede representant, skal presidenten gjøre oppmerksom på, at de omdelte eksemplarer av denne innstilling er nummerert, og at kontoret har full oversikt over, hvilke innstillinger blir levert tilbake, og vil sørge for, at de som ikke kommer inn, blir innfordret av de respektive representanter.

De efterfølgende talere har inntil 2 minutter.

Blakstad: Jeg må nok be om litt mere enn 2 minutter, når jeg skal forsøke å svare på alt.

Presidenten: Med tingets billigelse vil presidenten innrømme sakens ordfører en moderat overskridelse av tiden.

Blakstad: Jeg skal forsøke å være så rask som jeg kan. Jeg vil først få lov til å gjøre oppmerksom på, at det er en misforståelse, når man betegner disse satser som kampsatser - det er nettopp det de ikke er - i motsetning til dobbelttariffer. Det er forhandlingssatser - det har jeg inntrykk av, at man ikke er helt klar over her i salen - det er forhandlingssatser som skal forsøkes, for derigjennem å opnå lettelser for våre egne eksportvarer. Hr. Madsen klaget over, at Kongen skulde få lov til å fikle med tolltariffen. Det er ikke noget nytt prinsipp. Den amerikanske president har anledning til å forhøie eller nedsette tollsatser, når landet derigjennem kan opnå fordeler for sig. Dobbelttariffer har man mere og mere gått fra og gått over til forhandlingstariffer, så jeg mener vi har mange forbilleder for oss, når vi går inn på dette. Det er fra flere talere klaget og sagt, at disse spørsmål skulde været utredet av administrasjonen. Det er ganske betegnende, at hele tolltariffkommissjonens innstilling, som omfatter en 1500-1600 trykte sider, inneholder intet om disse ting. Hvad er det bevis for? Det er bevis for, at det ikke har gått op for nasjonen, hvor viktig det spørsmål er å lette våre eksportartikler mest mulig. Og vi må, såvidt jeg kan skjønne, slå inn på den vei. Vi må sørge for, at våre eksportvarer får den gunstigst mulige behandling i utlandet, og da er der iallfall for tiden ikke angitt nogen bedre vei å løse dette spørsmål på enn å få en forhandlingstariff. Det forsøk som komiteen her har foreslått, er meget beskjedent såvel med hensyn til antall satser som til de forhøielser vi har opført. Det er som sagt et forsøk som man nu vil gjøre, så får man se, hvordan det løper av. Løper det bra av, kan man jo gå videre på den vei, og løper det ikke bra av, får man ta spørsmålet op påny, og se om man kan finne andre veier; men jeg mener det er ganske nødvendig, at vi sørger for, at vår eksportindustri får de mest mulig levelige vilkår. Hr. Madsen nevnte også, at han ikke hadde noget imot, at Kongen fikk anledning til å nedsette tollen på sukker - der hadde han ikke noget imot Kongens avgjørelse. Men forutsetningen for det måtte da være, at man nu forhøiet sukkertollen, og det antar jeg, at hr. Madsen ikke vil være med på, så der er liten logik i det. Så er det særlig klaget over, og det gav jeg uttrykk for første gang jeg hadde ordet, at det har en viss svakhet derved, at de industrier som rammes av dette, vil kunne innbille sig, at de skal få beholde disse satser for fremtiden. Nu må man være oppmerksom på, at det

er ikke meningen at denne mellemtilstand skal vare i nogen lengere tid, så industrien, mener jeg, får ikke anledning til å innrette sig på disse høiere satser, forinnten de blir nedsatt, enten av den grunn at man opnår fordeler i forhandling med utenlandske makter, eller fordi regjeringen er forpliktet til, hvis man ikke opnår nogen fordeler, å nedsette tollene til det som man mener er en forsvarlig beskyttelse, så jeg mener der er ingen skade skjedd. Og vi får lære oss til her i landet, venne oss til disse ting, at nasjonalforsamlingen på denne måte søker å få den best mulige handelsbalanse, som man virkelig kan opnå ved en forhandlingstariff hvis den fører frem. Da får industrien vite, at bak dette ligger der noget. Vi får lære industrien op til det at den ikke øieblikkelig innretter sig på satser, som enhver kan se kanskje er nokså høie i forhold til hvad man har hatt tidligere. Jeg mener faren i denne henseende er ikke så stor som man vil gjøre den til. Hr. Kverneland mente at man kunde gå frem på samme måte som man gjorde da det gjaldt den islandske kjøttoll. Nei, den vei fører ikke frem. Vi gikk ut fra de tollsatser vi hadde den gang, 25 øre pr. kilo, og de blev slått ned, men jeg har ikke annet hørt enn at bondepartiet stadig vekk har klaget over at man gjorde dette. Og det samme vil bli tilfelle for alle industrisatser som er satt som en rimelig beskyttelse for industrien. Skal man sette dem ned, så ødelegger man industrien. Den vei fører altså ikke frem. Når der også klages over at regjeringen ikke har tatt op dette spørsmål, så vil jeg si, at det er ingen regjering som har tatt det op. Det er forsåvidt helt nytt; men jeg mener, at fordi om det er nytt, så er det ikke dermed sagt at det er skadelig. Vi må prøve nye veier for å fremme vårt arbeidsliv og næringsliv og hele vår nasjonale husholdning. Vi kan ikke alltid trække på de gamle stier. Det forundret mig at hr. Madsen, som jo er foran i alle fylkinger, her holder sig tilbake. Han er kanskje nærmest reaksjonær i dette tilfelle. - Jeg vil anbefale innstillingen på det beste. Vi bør gjøre dette forsøk og se om det fører frem, for vi er nødt til å sørge for at våre eksportvarer får de beste og gunstigste vilkår. Det står vi oss aller best på.

Joh. Ludw. Mowinckel: Jeg beklager virkelig at taletiden er nedsatt, for dette spørsmål er så viktig og igrunnen så nytt for Stortingets medlemmer, at man virkelig må få tenke litt over det. Jeg vet ikke at jeg nogensinde er blitt stillet overfor en sak så plutselig og så overraskende som overfor denne. Jeg føler mig ikke sikker på at dette er riktig, og i en sak som denne, så ganske ny, synes jeg derfor at man burde ha administrasjonens utredning. For mig er det ikke tilfredsstillende at statsministeren står op og sier at han kan anbefale forslaget. Jeg har nemlig på følelsen at det har så mange sider, det er så mange tvilsomme ting som kommer op, at det er mere enn betenkelig for Stortinget å gå med på det. Det er ikke nytt det at vi i vår tolltariff har savnet et system som kunde medføre bedre forhandlingsmuligheter med hensyn til traktater. Jeg har selv her i Stortinget som utenriksminister omtalt det, og nevnt at det spørsmål burde drøftes, om man ikke kunde få en kolonnetariff - ikke maksimalsatser, som hr. Mellbye nevnte - men en kolonnetariff som man har i mange andre

land, nettop til bruk ved forhandlinger. Men det plutselig å ta enkelte nesten tilfeldige satser, fordi man står likeoverfor forhandlinger med bestemte land, og så sette disse satser op i en høide som man selv synes er urimelig, i tillit til eller i håp om at det skal føre til at man innen kort tid når til et sådant resultat at satsene kan gå ned - det er sandelig noget ganske annet; det er virkelig et eksperiment som kan vende sig mot oss selv på en for vårt lands anseelse skadelig måte. Her er talt av den siste taler, jeg synes med en viss lettsindighet, om hvilken virkning dette vil ha på vår industri. Se nu f.eks. på skotøiindustrien, som jo hører til de industrier som har jamret sig mest her i landet. Her får den plutselig en tollsats som vi alle synes er urimelig høi, kr. 4.20. Men den får ikke anelse om hvad der ligger bak denne sats, for det skal jo holdes så strengt hemmelig som det overhodet kan holdes hemmelig. Den får den gledelige overraskelse at Stortinget vedtar en sats på kr. 4.20, og det innretter den sig på. Ingen vet om forhandlingene med Tyskland eller Tsjekko-Slovakiet kan føres frem med letthet eller med hurtighet, og hvad blir da resultatet? Enten at vi må beholde en sats eller flere satser som vi synes er ganske urimelige og som vi er ganske imot, eller vi må nedsette dem efter et visst tidsrum, hvor langt vet ingen; man kan si 6 måneder, men den slags forhandlinger kan også ta 8 måneder, de kan ta et år. Så står vi plutselig der, - og må ned med satsene uten den tilsigtede kompensasjon. Og vis a vis fremmede makter virker vi som nogen som har drevet med bluff. - Det er så sin sak for et land som forhandler med et annet, å true og så ikke kunne gjennomføre truselen. Det faller tilbake på en selv. Jeg har spurt mig selv under denne debatt: Hvorfor ikke gå åpent frem? Hvorfor ikke si - og det vilde jo være til stor fordel også for industrien - at disse satser har vi vedtatt, men vi har vedtatt dem nettop av hensyn til de forhandlinger vi står oppe i? Hvorfor ikke si til Tyskland: Disse satser er vedtatt, men vi har bemyndigelse til å sette dem ned? De er vedtatt nettop av hensyn til forhandlingene. Virkningen kunde ikke bli dårligere enn om man så å si lister sig frem, later som dette er varige satser, og så bakefter må gå fra dem uten kanskje å ha nådd noget resultat. Eller jeg spør om en annen ting: Hvorfor ikke vedta de satser som vi synes er rimelige, kr. 3.60 eller kr. 2.00 for sko, for å nevne en artikkel som eksempel, og så gi regjeringen bemyndigelse til å forhøie dem, for å kunne si til Tyskland: Det er satsene, men regjeringen er bemyndiget til å forhøie dem, hvis den ikke får ordentlige traktatforhold? - Jeg har lest en bok som har gjort et visst inntrykk på mig, Johan Hjorts bok om utenrikspolitikken. Jeg vil anbefale Stortingets medlemmer å lese den bok. Den inneholder mange sunde tanker om hvad skjulte forhandlinger vil si, hvad det vil si å late som om man er så overordentlig vis og klok ved bare å stikke hodet i sanden og tro, man er skjult! Hvem vet forresten om ikke dette dokument allerede ligger i det tyske gesandtskap? Det er 150 eksemplarer av innstillingen. Hr. Blakstad fortalte at 11 av disse er funnet - noen i salen og et ute på sofaen i leseværelset! Når man vet, hvordan fremmede makter interesserer sig for tollspørsmål, så føler jeg mig ikke så trygg på, at det vi vedtar akkurat forblir så overordentlig hemmelig for dem;

man vedtar ofte hemmelige beslutninger og tror dem dypt skjult, mens de i virkeligheten er vel kjent. Jeg tror vi er på gal vei. Nu står vi der. Hvad skal vi gjøre? Vi har vedtatt en midlertidig tariff med disse urimelig høie satser, som vi ikke synes om. Det kommer frem neste fredag til behandling, og vi kan føre dem tilbake til hvad vi synes er rimelig. Jeg føler mig så uvel i denne sak, at jeg vil ikke stemme for innstillingen, kan ikke stemme for den. Jeg føler det som om vi er inne på veie som vi ikke aner, hvorvidt de fører frem eller om de er riktige. Her er så meget usikkert i alt dette, at jeg våger ikke å ta ansvaret for å gi forslaget min stemme. Og opriktig talt - med mitt kjenskap til forhandlinger tror jeg vi hverken skremmer eller truer Tyskland enten med hensyn til sardintollen eller sildetollen ved dette. Jeg tror vi når meget lenger ved å si til Tyskland: Hvis vi ikke får disse ting ordnet, så er vi nødt til å sette op tollen på visse av eders artikler. - Si det åpent og ærlig. Det er min følelse. Men jeg innrømmer, som jeg begynte med, at denne sak synes jeg foreligger så lite forberedt, så lite belyst for Stortinget, at det er meget vanskelig å ta et avgjørende standpunkt til den.

Presidenten: Presidenten ber om tingets approbasjon for den overskridelse av taletiden han innrømmet den siste ærede taler.

Statsminister Lykke: Den siste ærede taler forbauset mig en del. Det som vi har lidt under og som han også godt vet har vært vanskeligheten hos oss under tarifforhandlinger, det er, at vi ikke har hatt kompensasjoner å gi, når vi har forhandlet med andre land. Da vi begynte, henvendte vi oss til tollkomiteen og bragte dette spørsmål frem, og samtidig sendte vi den avhandlinger om traktatpolitikk i andre land, og når vi det gjorde, var det virkelig med henblikk på å få tollkomiteen til å interessere sig for å undersøke om vi også kunde finne artikler her som kunde hjelpe oss i den situasjon vi da stod; og tollkomiteen og dens ordfører har efter min mening innlagt sig stor fortjeneste ved den interesserte måte hvorpå de har tatt denne sak. Det blev sagt at vi kom i komiteen for å utrede saken. Nei - vi kom i komiteen for å diskutere med tollkomiteen, Stortingets sakkyndige komite, vi kom for å diskutere dette overordentlig vanskelige spørsmål, og der blev da diskutert forskjellige veier å gå, også det kolonnesystem som hr. Mowinckel talte om. Det er jo et system som vi ikke har slått inn på. Det er lenge siden vi hadde 2 kolonner, minimal og maksimal tariff. Men det er forlatt, vi er henvist til den ene og til kampsatser. Dengang lå vi i forhandling, som jeg gjorde opmerksom på første gang jeg hadde ordet, med Tyskland, som lot til å ville legge oss adskillige vanskeligheter i veien med hensyn til våre sardiner og særlig sardiner i tomat og kippers. Hermetikkfabrikkene likte ikke dette, og vilde gjerne vi overfor Tyskland skulde kunne ha kompensasjoner å by. Nu er, som jeg gjorde opmerksom på isted, den omstendighet inntruffet i disse dage at Tyskland har innrømmet oss den sardintoll som vi bad om, så overfor Tyskland behøver vi idag ingen som helst kamptoll eller avslag å gi. Men vi har overfor Tsjekko-Slovakiet de samme vanskeligheter med hensyn til hermetikk som overfor Tyskland, og likedan vedkommende et annet norsk

produkt. Der har vi 2 satser som vi diskuterte, det er toll på flasker og glass og toll på skotøi. Importen av skotøi fra Tsjekko-Slovakiet er som man ser, ikke stor, uaktet den er vokset sterkt fra 1924 til 1925, og den industri er nu i Tsjekko-Slovakiet efter de opplysninger vi har fått, så glimrende organisert at vi må være forberedt på en meget sterk ekspansjon og forberedt på en meget sterk politikk fra den tsjekkosllovakiske skotøiindustri side. Nu er spørsmålet: Vil man oprettholde den norske skotøiindustri? Nu kan Stortinget si, at det vil ikke oprettholde den, den er så slett organisert hos oss, og hvis man mener det, kan man si, at man derfor ikke vil gi den nogen beskyttelse. Da blir man stående ved det man hadde før, 2 kroner satsen. Men såvidt jeg har forstått, har det vært flertall i tollkomiteen for at denne industri skulde ha nogen beskyttelse, idet man mente, at den sontring man hadde mellom chevreau og boxcalf, var meningsløs, idet praktisk talt alt nu fortolles efter den billigere sats. De var blitt enige om kr. 3.60; men så har vi vedtatt en toll av kr. 4.20, slik at man senere kan gå ned til kr. 3.60. Jeg forbereder Stortinget på at man kanskje må komme til å gå lavere ned enn kr. 3.60. Kr. 3.60 er et ønskemål for dem som vil støtte industrien, og kr. 4.20 er den nominelle toll som blir vedtatt idag. Størsteparten av den diskusjon vi har hatt her idag, skulde vært ført, før man vedtok den midlertidige tariff. Hvis det får flertall, som enkelte nu håber, at man ikke skal vedta denne bemyndigelse til å nedsette de forskjellige tollsatser, så står man jo kjedelig i det. Det blir offentliggjort at tollkomiteen foreslår skotøitollen satt til kr. 4.20, som Stortinget, når dette tar fatt - ikke av hensyn til utlandet, men av rent almene hensyn - kommer til å nedsette til kr. 3.60 eller kr. 3.00. Det blir et interregnum som man helst burde ha undgått, ved at man på forhånd hadde debattert om disse 7 satser som det her gjelder. De 7 satser skulde ha vært tatt op til diskusjon før tariffen blev endelig vedtatt, og i forbindelse med disse 7 satser også den bemyndigelse som foreslås her. Når disse satser er offentliggjort, venter jeg iallfall protester fra Tysklands side, og da er det min plikt å forhandle med tollkomiteen om hvad man kan gjøre for å imøtekomme kravene, og samtidig må vi arbeide med de andre lande som vi holder på å underhandle med. Jeg tror at de nedsettelse som her foreslås, kan foretas allerede mens Stortinget sitter sammen, så forsåvidt behøves ikke nogen fullmakt; men en slik fullmakt som denne til å nedsette bestemte satser bør regjeringen ha, for i det tidsrum da Stortinget ikke er samlet, står regjeringen fast, hvis man først er strengt bundet og vil gå inn på systemet. Vil man ha systemet, så er det riktig å gi regjeringen fullmakten. Jeg mener at man nu rolig skal se tiden an, til man får den endelige behandling av tolltariffen. En bemyndigelse for regjeringen til å nedsette satsene blir selvfølgelig ikke misbrukt, og det man vil undgå ved å forkaste den, har man i grunnen vedtatt, idet man allerede tidligere har vedtatt de høiere satser. Jeg vil derfor si, at nogen risiko ved å vedta denne beslutning er der absolutt ikke. Det standpunkt som er hevdet her, burde ha kommet til orde før tolltariffen var blitt behandlet. Alt i alt vil jeg si at dette er et beskjedent forsøk på om en sådan fremgangsmåte kan føre

frem. Viser det sig at de får rett, som mener at denne fremgangsmåte ikke fører frem, vil der ikke være skjedd nogen større skade for de få artikler det her gjelder, iallfall ikke større skade enn at den lar sig lett reparere. Men det er et forsøk. Spørsmålet er såvidt stort at man har plikt til å gjøre et forsøk ad den vei.

Alvestad: Jeg synes ikke at de uttalelser som den ærede utenriks- og statsminister kom med, var helt tilfredsstillende. Er det ikke slik at Tyskland har gått med på å nedsette tollene på tomatsild på betingelse av at skotøitollen ikke skal forhøies? Hvis det er tilfellet, så foreligger der allerede ved den beslutning som Stortinget har tatt idag, et brudd på denne forutsetning, et brudd som etter mitt skjønn kan føre f.eks. hermetikkindustrien op i vanskeligheter. Vi står nu idag i den situasjon likeoverfor vår egen industri, at voldgiftsretten sitter sammen og skal fastsette lønnen for industriarbeiderne. Den gjør det nu kanskje i tillit til den tollbeskyttelse som blir offentliggjort imorgen, den vet ikke om noget annet. Lønnen blir fastsatt for 2 år. Jeg er ikke nogen utpreget industrirepresentant, men jeg tror, at de som sitter her og som representerer industrien, bør betenke sig før de går med på en ordning som kan sette vår egen industri i den vanskelige stilling som den virkelig vil komme i, hvis vi går med på de foreslåtte satser. Jeg er enig med statsministeren i at skotøiindustrien nok må gå lenger ned enn til kr. 3.60, som er nevnt i innstillingen. Vår import fra Tyskland av skotøi har omtrent utelukkende vært boxcalfskotøi, som hittil har hatt en toll av kr. 2.00. Vil man opnå noget på det grunnlag likeoverfor Tyskland, føler jeg mig overbevist om at man må gå ned i minst 2 kroner. Så har jeg lyst til å spørre den ærede utenriksminister om han idag har nogen begrunnet mening om der er nogen utsikt til å opnå nogen særfordeler likeoverfor Polen hvis vi vedtar en slik ordning som foreslått, om han tror at Polen f.eks. vil gå til nedsettelse av den altfor høie saltsildtoll? Disse og mange andre ting tror jeg Stortinget har krav på å få vite, før vi fatter en så viktig beslutning som den man her innbys til. Med de opplysninger som foreligger, finner jeg at jeg må stemme imot den innstilling som foreligger, for derved å ha fritt slag når vi får den endelige tolltariff til behandling.

Wrangell: Denne innstilling innebærer et meget tveegget sverd, som vi vel får gå med på og prøve av hensyn til de produkter som det her gjelder. Jeg sikter nærmest til fiskeriprodukter, og det forstår jeg har også for en stor del vært komiteens hensikt. Men innstillingen innebærer ikke alene et tveegget sverd likeoverfor disse folk som nu får denne beskyttelse - denne beskyttelse som altså ikke blir stående, som de ikke kan bygge på, men dette vet de ikke. Men der er en annen ting som nesten er verre enn det - hr. Mowinckel var også inne på det - og det er det, at dersom dette ikke fører frem, og vi så skal slå ned, vil vi stå nokså svakt likeoverfor utlandet for fremtiden. Vi vil neppe kunne foreta den slags eksperimenter engang til. Det er kanskje den største fare vi her løper. Under den forutsetning at disse forhandlinger ikke

trekker ut i langdrag, men kan føres til ende nokså snart, vil jeg allikevel, når man mener her å kunne opnå noget, stemme for innstillingen, men det er ikke noget som jeg med glede stemmer for. Det vil jeg ha sagt.

Knudsen: Den ærede representant hr. Mellbye nevnte vår tollkrig med vinlandene. Jeg undlot med overlegg å si noget om denne, for ikke å vekke ubehagelige minner hos mine medrepresentanter. Når det nu er skjedd, så vil jeg erindre om, at denne krig ikke alene bragte vår fiskeribedrift store tap, men også vår skibsfart led meget sterkt. Hr. Mellbye nevnte Schweiz; men Schweiz har som bekjent ingen handelsflåte; dets stilling er derfor en annen enn vår. Så sårbare som vi er, bør vi optre slik, at vi ikke på nogen måte virker utfordrende. Komiteens ærede viseformann henviste til den myndighet, som De forenede staters president har, til å endre tollsatser. Forskjellen mellom De forenede stater og Norge er så stor, at en sammenligning på dette grunnlag nødvendigvis må svikte.

Blakstad: Den ærede representant hr. Mowinckel sa, at man kunde jo vedta almindelige satser, som skulde være passende som beskyttelsessatser, og så, hvis man ikke nådde frem i forhandlingene med et fremmed land, kunde man true det land med å sette de satser op. Jeg går ut fra da, at det heller ikke vil hjelpe, hvad så? Når man har sagt til vedkommende land: hvis dere ikke firer overfor de ønskemål, vi har, setter vi de og de satser op - da blir man nødt til å sette dem op, og da vil vedkommende industri med full rett kunne regne med, at da blir de varige. Jeg mener, at den situasjon er værre enn det, som er foreslått her. Den ærede representant hr. Mowinckel beskyldte mig også for å være lettsindig. Jeg har ikke været det hittil iallfall i mitt liv, jeg har prøvet å sette mig inn i sakene, så godt jeg har formådd. Jeg synes, vi har ganske god erfaring for, hvad det vil si ikke å ha noget å by andre land, nettop i vintollen. Der sa vi plent nei, vi vil ikke innrømme dere noget, og hvad var følgen? Det skulde nettop lede til, at vi skulde vedta disse satser. Imidlertid, om denne innstilling ikke blir vedtatt, er jeg glad for, at den er kommet frem, for det har da vakt Stortingets opmerksomhet på, at disse ting kan vi ikke se så helt bort fra, vi er nødt til å komme inn på dem i en eller annen form.

Mellbye: Jeg synes opriktig talt hr. Mowinckel malte fanden på veggen like overfor dette forslag. Når man ser på de poster, som det gjelder, de satser, som er foreslått, så er det jo i det hele tatt, synes jeg, noget av det minste man kan gå til, når man først tenker på noget sådant. F.eks. med hensyn til kabler og mineralske oljer bibeholdes det nuværende, mens man i forslaget altså foreslår en ophevelse av satsene. Så det er simpelthen å beholde status quo. Det eneste er skotøi, som hr. Mowinckel pekte på. Javel, men skotøifabrikantene må selvsagt være opmerksom på dette, det kommer til å bli debattert i Stortinget, de må kunne vente, at ikke disse satser går igjennem; det er selvsagt, de kan ikke være sikker på, at vårt forslag går igjennem.

Så var det til hr. Knudsen. Han talte om tollkrig, som han beklaget. Ja, det gjør jeg også, og det er en sådan tollkrig, vi selvsagt ikke bør ha. Derfor skal vi ha en forhandlingstariff, en forhandlingssats og ikke bare en kampsats i yderste tilfelle, for å opnå noget. Det er det, vi foreslår. Vi må ikke være utfordrende, sa hr. Knudsen. Nei, det er nettopp det, vi ikke er med disse forhandlingssatser. Det er aldeles ingen utfordring, tvertimot.

Joh. Ludw. Mowinckel: Nei, det var ikke min mening å "male fanden på veggen", tvertimot, jeg følte meg jo så usikker, at jeg kan ikke si annet enn, at det var tvil, jeg vilde gi uttrykk for. Men det som er foregått, efterat jeg hadde ordet, det gjør, at jeg ser adskillig alvorligere på det enn forrige gang. Statsministeren har nemlig oplyst - det er mulig, det har været oplyst før, men jeg har ikke været opmerksom på det - at vi er i orden med Tyskland med hensyn til sardintollen. Videre har hr. Alvestad oplyst, at Tyskland har stillet som betingelse, at skotollen ikke blev forhøiet. Jeg har konferert med statsministeren, og han sier, at det er ikke riktig slik - han har sendt over den skrivelse til komiteen - men Tyskland har forutsatt, at vi behandler det på en hensynsfull måte, nu når det har været imøtekommende like overfor oss. Legg nu vel merke til det! Efter denne forutsetning fra tysk side er det første vi gjør, å vedta en tollsats på noen av de artikler, som interesserer Tyskland mest, f.eks. skotøi, en sats som ligger så høit, at vi selv regner den som en kampsats. Det gjør vi altså for å kunne fremtvinge gunstigere betingelser hos visse stater, med hvilke vi har interesser. Så viser det sig, at for skotøis vedkommende er Tyskland det viktigste land. Der blev innført fra Tyskland i 1925 195 000 kg. skotøi, mens der fra det annet land, som vi har interesse av, Tsjekko-Slovakiet, innførtes bare 15 000 kg. Hvorledes kan det da være mulig for regjeringen efter det, som nu er skjedd med Tyskland, å oprettholde en tariff, som i høieste grad vil ramme Tyskland? Man kan ikke til Tyskland si, at vi oprettholder en slik tariff av hensyn til Tysklands konkurrent, Tsjekko-Slovakiet, for å tvinge det til gunstigere betingelser like overfor oss. Hr. Mellbye sa: det dreier sig om så få satser her, og det spiller så liten rolle. Jeg er enig med hr. Mellbye i det. Det er ikke satsernes størrelse, ikke deres antall, som gjør mig betenkelig; men det er simpelthen dette system, som vi slår inn på, uten at vi i virkeligheten har fått spørsmålet utredet, uten at vi i virkeligheten har nogen sikkerhet for, at det er godt, enn si, at det fører frem. Hr. Mellbye sa videre, at skotøifabrikantene kan da ikke innrette sig på grunnlag av denne tariff. Hvorfor kan de ikke det? Når vi neste fredag, som forutsetningen er, vedtar endelig tariffens nye sats, kr. 4.20, så skal jo alt som ligger bak, holdes hemmelig. Skofabrikkene må jo da tro - for vi har taushetsplikt - at dette er den beskyttelse som Stortinget gir dem. De kjenner ikke noget til forhandlingene med de fremmede land - det er jo det som er ulykken, - og derfor kommer jeg atter tilbake til det spørsmål om det ikke - alt sett i sammenheng - er heldigst at regjeringen - i tilfalle - får bemyndigelsen offentlig. Statsministeren sa at han trodde endog at en skotøisats på kr.

3.60, som altså er den normale sats som komiteen vil gå til, er altfor høi - man må gå til lavere sats av hensyn til Tyskland. Men tenk hvad Tyskland skal si, når det nu offentliggjøres at satsen er blitt kr. 4.20, og regjeringen ikke har lov til på nogen måte å fortelle at dette bare er en kampsats. Jeg tror vi kjører det hele i åkeren. Jeg har også litt erfaring med hensyn til forhandling med fremmede land, og jeg tror vi kjører i åkeren. Jeg er derfor i grunnen meget tilfreds med det hr. Blakstad sa. Såvidt jeg förstod, vilde han ikke være så bedrøvet om innstillingen blev forkastet, for han trodde, at bare det at det at det var kommet frem, vilde gjøre sin nytte ved å varsle for Stortinget at dette er alvorlige ting. Jeg vil også si at det er bra at Stortinget er opmerksom på disse ting. - Så var det en undskyldning til hr. Blakstad. Jeg sa ikke at hr. Blakstad var lettsindig, - for det vet jeg han ikke er, - men jeg sa at forslaget var lettsindig.

Blakstad: Forslaget er mitt.

Mowinckel: Jeg visste ikke at hr. Blakstad var forslagets far. Da forstås jeg at han er bekymret for sitt barn.

Rye Holmboe: Jeg vilde svært nødig ha tatt ordet i denne sak og gjøre min mening gjeldende, men saken forekommer mig å være så innviklet, og innstillingen og hvad den kan føre oss op i, har gjort et så helt igjennem usympatisk og urovekkende inntrykk på mig, at jeg vil inntrengende henstille til komiteen å ta dette forslag tilbake - ikke la det komme under votering. Jeg vil nevne to av de grunner som blandt mange andre har vært bestemmende for mig. For det første tror jeg det er uheldig, nettopp når skotøiindustrien, såvidt jeg vet, er gjenstand for voldgiftsavgjørelse i disse dager, å stipulere en tollavgift, som voldgiftsretten dog ikke kan undlate å ta hensyn til, når den skal bestemme verdien av produktene og den arbeidslønn som kan betales. Jeg behøver ikke å si mere om den ting. Det annet hensyn er dette, at hvis man skal bruke dette middel og si likeoverfor de fremmede land, at dette er vår toll- vi vil holde på denne toll, hvis Dere ikke vil gjøre oss de og de innrømmelser - og det så skulde hende at vedkommende land svarer: vi beklager, men vi må allikevel fastholde vårt, og vi så kort tid efter går hen og nedsetter tollene allikevel av hensyn til våre egne øvrige interesser, - hvordan står vi da likeoverfor de land efterat vi har optrådt på en måte som bare kan karakteriseres som bluff? Hvis vi i stedet derfor går den motsatte vei og henstiller til regjeringen å opta disse forhandlinger på den måte, at den lar vedkommende land vite at den vil foreslå for Stortinget å forhøie de og de tollsatser, hvis ikke den ønskede imøtekommenhet vises, - og regjeringen kan også føie til, at den har grunn til å tro at Stortinget vil vedta forslaget, - da har man gått ærlig og redelig frem, og ialfall brukt en vei som sandsynligvis ikke er stort mindre brukbar enn den som her foreslåes, men som er langt åpnere og reellere og heldigere.

Alvestad: Enten man sier at det var satt som betingelse eller man sier at de tyske forhandlere hadde gått ut fra at der

blev tatt hensyn til deres ønsker angående skotøitollen når de gikk med på nedslag av tollen på tomatsilden, så spiller ikke det noen avgjørende rolle, for ingen av disse ting er skjedd fyldest. Vi har ikke tatt hensyn til Tysklands interesser, når vi mere enn fordobler tollen like etterat de har gjort en innrømmelse likeoverfor vårt land. Jeg går ut fra at komiteens formann eller ordfører vil svare på den henstilling den siste ærede taler kom med om å ta innstillingen tilbake, og jeg vil da samtidig høre om det ikke vil være mest formålstjenlig, at man straks i dette møte endrer den beslutning man fattet i den første sak, nemlig skotøitollen. Flertallet i komiteen innstiller jo oprindelig på kr. 3.60, og satsen kr. 4.20 fremkom jo bare på grunnlag av den traktatforhandlingstariff som vi nu behandler. Jeg retter dette spørsmål til komiteens flertall. Ellers er jeg enig i hr. Mowinckels betraktningmåte; jeg tror det er mere reelt, hvis vi vil slå inn på denne vei, at vi legger det offentlig frem i dagen, legger kortene på bordet; jeg tror vi vinner like meget på det som ved dette hemmelighetskremmeri som man her forsøker sig med. Vår nuværende tariff er jo på sett og vis en kamptariff, idet den gir regjeringen adgang til å fordoble satsene. Det har aldrig vært benyttet hverken her eller i Danmark, som har en lignende bestemmelse, - jo, det har forresten vært på tale å benytte den her i landet en gang, der var likeoverfor Brasilien, men det blev en stor fiasko for vårt land, og jeg er stygt redd for, at hvis vi vedtar denne innstilling idag, så blir det den samme fiasko som gjentar seg.

Bryn: Med hensyn til det princip som diskuteres her, så deler opfatningen sig i hvorvidt man skal gå den vei som komiteen har foreslått, og som den nuværende stats- og utenriksminister har anbefalt, eller om man i tilfelle skal gå den annen vei, som er antydnet av president Mowinckel, nemlig å vedta satser og gi regjeringen bemyndigelse til å forhøie dem. Det spørsmål kan det i tilfelle være grunn til at administrasjonen utreder siden, for da står jo det spørsmål åpent. Men komiteen har funnet å måtte komme med dette forslag, skjønt det naturligvis i komiteen kan være delte meninger om hvorvidt det vil føre frem eller ei. Man mente imidlertid at tidspunktet til å gjøre det var inne nu. Innvendingene mot de forskjellige satser gjelder særlig skotøi, som alle mennesker bruker, og som alle mennesker til en viss grad mener å ha forstand på med hensyn til pris, kvalitet og hvorvidt tollen er for stor eller for liten. Jeg vil gjøre opmerksom på, at når komiteen har foreslått kr. 3.60 som den egentlige sats og dertil en forhøielse av 60 øre, så er det en gjennomsnittssats for to tidligere benyttede satser kr. 4.50 for chevreau og kr. 2.00 for boxcalf. Hvis man skal komme til å gå tilbake til 2 kroner for boxcalf, som det fortelles her at man mener man må bli stående ved, er det udelukket at de norske skofabrikanter kan fabrikere skotøi av boxcalf. Jeg vil også rette en uttalelse av president Mowinckel, når han mener at det er fra Tyskland vi særlig importerer skotøi nu, efter det som står her fra 1925. Men vi er opmerksom på, at den siste innførselsstatistikk - jeg har den desværre ikke for hånden her

- går i den retning, at det er Tsjekko-Slovakiet som i særlig grad i det senere har konkurrert på skofabrikasjonens område.

Blakstad: Det var omtrent det samme jeg vilde gjøre opmerksom på, at chevreau-tollen er nu kr. 4.50, og inntil 1916 var også boxcalf-satsen kr. 4.50, men den blev i 1916 nedsatt til kr. 2.00. Nu har vi slått begge de satser sammen, og i hovedinnstillingen er vi blitt stående ved kr. 3.60, - det skulde omtrent utjevne det, så det er faktisk ingen forhøielse av skotøitollen. Når vi har forhøiet dette som forhandlingssats til kr. 4.20 er det ingen kampsats, det er noget ganske annet. Ved kampsats forstår man det firedobbelt, og her er det en meget moderat forhøielse, og jeg skulde tro at de fleste land som har interesse av dette, vil innrømme at denne forhøielse er nokså naturlig, forat våre skotøifabriker overhodet kan komme til å fortsette sin drift.

Ameln: Jeg innrømmer at dette er vanskelige ting for oss som ikke til daglig stiller med tollspørsmål, men jeg tror ikke det vil være klokt å gå den vei som hr. Mowinckel pekte på, å offentliggjøre en beslutning som hadde det innhold som innstillingens konklusjon her. Det tror jeg vilde medføre alt det gale som man frykter, og ikke det gode som man håber ved innstillingen. Skulde man ville vedta noget, måtte man vedta en innstilling som gikk ut på, at regjeringen i sin almindelighet kan nedsette disse satser, hvis det finnes heldig, inntil Stortinget har fattet sin endelige beslutning. Da hadde man en sikkerhetsventil på den midlertidige vedtagelse av tolltariffen. Såvidt jeg har bragt i erfaring, er tolltariffen nu sanksjonert, så den foreligger med de satser som Stortinget har vedtatt. Å vedta at regjeringen får en sådan bemyndigelse, det kan være rimelig og ikke skade, men å offentliggjøre konklusjonen under denne innstilling C - hvis den blir vedtatt - tror jeg vil være meget uheldig.

Statsminister Lykke: Hr. Alvestad spurte om de satser som er ført op her, kunde tenkes å vinne frem under forhandlingene med Polen. Til det vil jeg svare, at jeg har håb om det, for jeg vet spesielt at en sats som mineralolje interesserer Polen sterkt. Det kan imidlertid også der bli spørsmål om visse innkjøp av kull, som der underhandles om for tiden, men at også en rimelig tollsats på olje vil hjelpe, tror jeg nok jeg tør si. Det som har gjort at der er blitt tvil og endel forvirring her, er at man kommer med dette forslag her umiddelbart efter en helt midlertidig vedtagelse av tolltariffen. Det som offentliggjøres imorgen, har ingen rett til å bygge på. I henhold til det nye stortingsreglement offentliggjør man, for å forhindre spekulasjon, det som er flertallets innstilling, uten at det er nogen som har brev på at det blir Stortingets beslutning. Så skulde man efterpå slå fast disse satser ved å si, at disse satser er faste, men regjeringen skal få bemyndigelse til å gå så og så meget under dem. Jeg har tenkt mig hele tiden at det først blev endelig, når tariffen endelig er behandlet, så for den saks skyld er der fra min side intet til hinder for at denne sak utstår inntil tolltariffen er endelig behandlet og man har tatt endelig stilling til dette.

Det har jeg intet imot. Jeg har også sagt at sålenge Stortinget er samlet, har en sådan bemyndigelse mindre å si, for jeg kan jo komme til Stortinget og få møte for lukkede døre og æske Stortingets samtykke. Men når Stortinget ikke er samlet, da trenger man en fullmakt for å kunne handle i et givet øieblikk.

Kverneland: Eg har fyrr sagt, at eg er glad for, at dette spørsmålet er reist og sett under diskusjon, for eg meiner det må vera ei oppgåve for administrasjonen å prøva å leggja desse sakene til rettes, so dei kann koma fram, um det i det heile er nokon veg å gå. Derimot har eg ikkje tala slik, at ein skulde kunna segja, at eg er ferdig til å knesetja det princip, som nemndi har lagt til rettes. Tvertum har eg peika på, at det er fleire andre vegar å gå.

For at det ikkje skal vera nokor mistyding, vil eg gjera merksam på at um ein i dag tek ved denne tilrådingi som ligg fyre, vil dei satsane gjelda, til regjeringi brigdar deim, det kann verta kort tid og det kann verta lang tid, men Stortinget har gjeve frå seg desse høge satsane, og dei gjeld, til regjeringi finn det er grunn til å setja deim ned. Um ein derimot ikkje tek ved desse satsane, står Stortinget fritt, når det seinare kjem til desse punkt under den ålmenne fyrehaving. Det er skilnaden på dette, og det vil eg ha sagt.

Madsen: I innstillingen forbeholder arbeiderrepresentantene sig å stemme imot den foreliggende innstilling. De borgerlige representanter er jo for innstillingen med undtagelse av hr. Kverneland, som er sterkt i tvil, og som efter innstillingen er tilbøielig til å ville foreslå det hele utsatt; men der er ikke kommet noget sådant forslag, såvidt jeg skjønner. Jeg håper at hr. Kverneland stemmer imot. Statsministerens uttalelse nu om at det hele skal utsettes, det er i virkeligheten bare for å dekke retretten. Jeg er tilbøielig til å anbefale, at man stemmer ned innstillingen med en gang, så har vi spørsmålet ute av verden. Den fremgangsmåte, som blev anbefalet av en taler - jeg tror det var hr. Rye Holmboe - at vi skulde forhandle, og så skulde vi si under forhandlingene, at hvis vi ikke får den og den overenskomst slik og slik, skal vi forhøie de og de satser, det er det samme som å komme til forhandlingsbordet med trusler, og det kommer der ikke noget godt utav efter min opfatning, så den metode tror jeg ikke fører frem. Og det er heller ikke nogen almindelig diplomatisk metode, for de pleier visst å være temmelig fine i kanten, når de setter sig til å forhandle.

Jeg tror, det var hr. Mowinckel som pekte på, at vi skulde offentliggjøre beslutningen - i tilfelle den blev vedtatt - om at Kongen kan nedsette satsene og skal nedsette dem, for det er hele komiteens forutsetning, at satsene skal nedsettes, selvom man ikke kommer til noget godt resultat ved forhandlingene. Når nogen tid er gått vil iallfall vi komme til å purre efter og spørre: Går det ikke i lås med Polen og Tsjekko-Slovakiet? Hvorfor skal de høie satser fremdeles bli stående. Det er komiteens forutsetning, at selvom det under forhandlingene ikke går i lås med overenskomstene, så skal satsene nedsettes av Kongen. Og det å offentliggjøre en sådan beslutning, som det her er tale om, det er selvfølgelig efter min opfatning langt å

foretrekke fremfor å holde det hemmelig; men hvis man gjør det, tror jeg ikke det vil tjene det formål det her er tale om. Da er det næsten bedre slett ikke å fatte nogen beslutning, og jeg forstod statsministeren slik, at han var enig i det fremfor å offentliggjøre, at man vedtar det, for derved sier man: Vi har vedtatt nogen kampsatser, vi legger en toll av kr. 4.50 på skotøi, men Kongen har bemyndigelse til å nedsette satsene, hvis dere er snille gutter, og går med på den og den overenskomst. Det er den rene krigserklæring og meget farlig.

Tilslutt vil jeg si til hr. Mowinckel med hensyn til skotøiimporten, at etter de opplysninger jeg tidligere har fått er det meste av det skotøi, som innføres fra Tyskland, tilvirket i Tsjekko-Slovakiet; det er et mellemmannsvesen, som det ikke alltid er så greit å komme inn på.

Presidenten: Hr. Mowinckel har hat ordet 2 ganger, han får nu ordet til en kort bemerkning.

Joh. Ludw. Mowinckel: Jeg bad om ordet igjen for å gi min tilslutning til statsministerens tanke om, at behandlingen av denne innstilling utstår, inntil vi får se den i forbindelse med tolltariffen. Man kan naturligvis si, det er galt at vi nu har vedtatt for høie satser, men alle vet, at det er midlertidig, og at det kan rettes på. Man får jo i en ukes tid anledning til å tenke nærmere over det system som her er bragt i forslag. Der er en ting, som vi ikke må glemme i forbindelse med dette, som også statsministeren selv var inne på, og som viser - ja, undskyld hr. Blakstad - hvor lite gjennomtenkt dette er, selvom tanken er velvillig, og det er at Stortinget jo sitter sammen, og hvis regjeringen under forhandlingene med fremmede land kommer til det resultat, at det er ønskelig å foreta visse forandringer av hensyn til disse forhandlinger, så kan den komme med forslag om det. Jeg vil slutte mig til statsministerens tanke om, at denne sak utstår.

Mellbye: Jeg har ikke hat anledning til å konferere med alle komiteens medlemmer, men jeg har konferert med ordføreren i saken, og vi har iallfall intet imot at saken utsettes, således som statsministeren formodentlig vil foreslå, til efterat tariffen er behandlet. Jeg forstår, at dette er en ny sak, som kommer uventet og uforberedt på Stortinget. Vi, som har drøftet den og gått med på den, har ikke betenkeligheter, men vi kan forstå, at det er dem som kan ha betenkeligheter likeoverfor dette nye prinsipp, og derfor mener vi at vi kan gå med på en sådan utsettelse.

Markhus: Til hr. Madsen vil eg segja, at ein ikkje treng å dekkja noko "tilbaketog" i denne sak, det er ingen som har kome med framlegg for å gjera nokon politisk framstøyt eller vinna nokon fyremun på nokon måte. Men me er i viktige underhandlingar med andre land um viktige eksportartiklar, og det har vore meint, at dette kunde tena oss i desse underhandlingane. Det har vore sterk tvil i nemndi, som det er i Stortinget, men det har vore uråd å gå til nokor dryfting av desse spursmål, for etter mi meining måtte dei fyrehavast på denne vegen, d.v.s. på strengt konfidentiell måte. Det har

hindra, at ein har kunna gå til nokor ålmenn dryfting um prinsippi. Etter mi meining har det sjølvsagt ikkje noko å segja, um me ventar med å vedtaka dette til seinare. Dermed er ingen skade skjett, og då kann Stortinget få tenkja gjenom det. Det er so, som det har vore presisera fyrr, og som eg synest det er turvande å presisera framleis, at på dei tollsatsane, som er vedtekne i dag, kann ein absolutt ikkje byggja noko; for dei gjev seg ikkje ut for å vera anna enn millombils. Det er alle moglege slag fraksjonsframlegg i tilrådingi, og utanum deim kann det koma alle moglege slag framlegg her i Stortinget, so alle vedkomande må vera budde på, at i det, som er vedteke idag, kann det skje store brigde. Når stoda er den, trur eg, at den vegen, som her er den rette, er å utsetja saki til vidare.

Strand: Det er en uttalelse fra komiteens formann, som jeg må protestere mot. Han sa, at der ikke har vært nogen betenkeligheter hos oss i komiteen. Det må jeg avvise på det bestemteste. Vi har hatt store betenkeligheter.

Mellbye: Jeg nevnte flertallet.

Strand: Jeg tilhører også flertallet i dette tilfelle, hr. formann. De har ikke rett til å si det, De sa. Jeg protesterer mot det. Jeg har nettop sagt, at jeg hadde så store betenkeligheter, at jeg ikke var sikker på, at jeg vilde stemme for.

President: Hr. Madsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort bemerkning.

Madsen: Det er riktig, at komiteens medlemmer hadde betenkeligheter; men det går som regel slik, at når vi arbeiderrepresentanter tar standpunkt mot en sak, tar de andre standpunkt for den. Det er det faktiske forhold. Nu skal man dekke rettetten ved, at de, som er fedre for disse forslag, selv kommer og foreslår, at det hele skal utsettes, til vi er ferdige med tolltariffen. Men hvad er det, som er vedtatt idag? Jo, vi har vedtatt, at skotøitollen skal være, som det står trykt, kr. 4.20. Det kan vi ikke løpe fra. Eller skal vi også fragå det? Hvad er hensikten? Vi vil gjerne ha grei beskjed. Hvad er skotøitollen imorgen? Er den kr. 2.00, som den har vært til idag, eller er den kr. 3.60, hvilket er komiteens innstilling, eller er den kr. 4.20, hvilket er traktatforhandlingssatsen? Jeg vil som almindelig forbruker gjerne ha rede på, hvad skotøitollen er imorgen; for jeg er ikke ganske klar over det efter den stilling, som saken nu er kommet i.

Mellbye: Jeg må ha uttalt mig noget uklart, siden hr. Strand kunde misforstå mig. Vi har selvsagt hatt betenkeligheter, og jeg fremholdt også i mitt første innlegg, at vi hadde hat betenkeligheter. Men vi har overvunnet dem, idet vi er gått med på innstillingen. Det var kun det, jeg fremholdt.

Presidenten: Hr. Bryn har ordet til en kort bemerkning.

Bryn: Hvis utsettelsesforslaget blir vedtatt, hvordan skal man da forholde sig ved behandlingen av komiteens innstilling, som jo skal foregå for åpne dører? Hr. Madsen spurte, hvad skotøitollen vilde bli imorgen. Det er selvsagt, at den blir kr. 4.20, som det jo er vedtatt idag. Men når den tid kommer, da vi skal gå til behandling av tariffen for åpne dører, hvordan skal vi da stille oss til disse satser? For komiteens egentlige innstilling er jo de satser, som er foreslått her i innstilling S. C.

Presidenten: Presidenten skal gjøre opmerksom på, at de tollsatser, som gjelder, finnes i den trykte innstilling S. nr. 100, og der står der på side 445, at tollen for skotøi er kr. 4.20. Forøvrig henviser presidenten til de romertall II og III i denne innstilling, som er vedtatt her idag.

Presidenten vil i henhold til de uttalelser, som er falt, foreslå, at den fortsatte behandling av innstilling S. C. utstår, inntil tolltariffen har vært realitetsbehandlet i Stortinget.

Statsminister Lykke: Er det nødvendig å utsette saken, inntil tolltariffen har vært realitetsbehandlet i Stortinget? Er det ikke tilstrekkelig å beslutte, at saken utsettes inntil videre? Da binder man sig ikke til å vente, til man er ferdig med behandlingen av tolltariffen, og Stortinget er herre over, om det vil avgjøre denne sak på forhånd.

Presidenten: Det er for presidenten helt tilfredsstillende.

Madsen: Jeg forstår forslaget så, at saken skal utsettes inntil videre. Men hvorfor skal vi utsette dette? Det er jo nu vedtatt og sanksjonert av Kongen, at skotøitollen skal være kr. 4.20. Vi kan gjerne utsette det; men da skulde Kongen utsette med sin sanksjon også da.

Presidenten: Presidenten vil minne om at det heter i III i innstillingen:

"Såfremt dette storting vedtar forandringer i foranstående beslutning, hvorved de der fastsatte avgiftssatser forhøies eller nedsettes blir de betalte forhøielser- eller nedsettelsesbeløp henholdsvis å opkreve eller tilbakebetale."

Dermed er der også gitt svar på hr. Madsens bemerkning.

Joh. Ludw. Mowinckel: Jeg var ikke riktig opmerksom på ordlyden av presidentens forslag, men jeg går jo ut fra, at almenheten får vite, at den tolltariff som idag er blitt vedtatt er av ytterst midlertidig natur og at de satser som der står, ikke kan bygges på. Hvad den sak angår, er jeg enig med presidenten i, at den foreslås utsatt "inntil videre".

Olaf Johansen: Det er bare et litet spørsmål. Der står at det skal betales tilbake, hvis Stortinget beslutter annerledes. Hvem er det som skal få dette tilbake, er det forbrukerne eller

er det mellemmennene, de handlende, - er det dem som skal få pengene? Jeg vilde gjerne få svar på det der.

Presidenten: Presidenten skal gjøre opmerksom på, at samtidig med at den midlertidig vedtatte tolltariff blir offentliggjort vil det også bli publisert, at tolltariffen kommer til realitetsbehandling i Stortinget fra neste uke av, og mindretallets samtlige forslag til satser blir samtidig tilgjengelige for offentligheten.

Votering:

Presidentens forslag om, at den fortsatte behandling av Innst. S. C. utsettes inntil videre bifaltes mot 32 stemmer.

Presidenten: Presidenten vil nu foreslå, at komiteens innstilling, Innst. S. nr. 100 tillikemed de fattede beslutninger II, III og IV blir offentlig tilgjengelige fra kl. 10 i aften.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil anse Stortingets kontor bemyndiget til å la avisene få adgang til å se innstillingen, efterat dette møte er hevet og under den uttrykkelige forutsetning at intet publiseres før i morgennummeret. - Ingen innvending er kommet og presidenten går ut fra, at der vil bli gått frem på den måte.

Presidenten må videre minne om hvad der står på innstillingens side 2 (Innst. S. C):

"Da de heromhandlede tollsatser skal anvendes som forhandlingssatser er man avskåret fra å underrette interesserte innenlandske bedrifter om satsenes midlertidige karakter og å forhindre at de oppfatter dem feilaktig og innretter sig derefter, men man må visstnok kunne regne med at vedkommende traktatforhandlinger kan avsluttes innen en rimelig tid" osv.

Presidenten går i henhold hertil ut fra, at der ikke vil bli spesifisert noget om disse enkelte satser, men at den hele avgjørelses midlertidige karakter vil fremtre i den offentlige meddelelse som blir gitt.

Referat:

Kgl. med. om valutaordningen.

Enst.: Tilstilles finanskomiteen.

Protokollen blev derefter oplest. Det protokollerte foranlediget ingen bemerkning.

Møtet hevet kl. 19.30